

Rekenkamercommissie Maasdriel
2 juli 2010
Notitie voor gemeenteraad
Blad 1 van totaal 7 bladen

Onderwerp:

- Jaarrekening 2009

**

Enkele aantekeningen naar aanleiding van de jaarrekening 2009 van de gemeente Maasdriel

Ter introductie

De Rekenkamercommissie van de gemeente Maasdriel, in de persoon van Frank Hordijk, heeft bij een laatste concept-versie van de jaarrekening 2009 van de gemeente Maasdriel enkele vragen gesteld aan de direct betrokken ambtenaren (inclusief de algemeen directeur). De Rekenkamercommissie heeft de bedoelde vragen gesteld vanuit het perspectief van het niet-bestaande gemiddelde raadslid, dat met bijzondere belangstelling naar de jaarrekening kijkt.

Hoewel Frank Hordijk registeraccountant is, zijn (vanzelfsprekend) geen accountants-werkzaamheden verricht. Tijdens de recente vergadering van het Audit Committee, waarvan de directeur van de Rekenkamercommissie op grond van de vigerende Controleverordening Financiën 2004 van de gemeente Maasdriel lid is, bleek overigens wel dat meerdere van de gestelde vragen ook de aandacht van de controlerend accountant van de gemeente hebben of hebben gehad.

Gelet op de strikt te handhaven onafhankelijke rol en positie van de Rekenkamercommissie is de voorliggende notitie opgesteld, waarin enkele van de gestelde vragen en de hoofdlijnen van de daarop verkregen antwoorden zijn opgenomen. De notitie is bedoeld als separaat, aanvullend materiaal, ter completering van de informatiepositie van de raad, naast het door de voorzitter van het Audit Committee uit te brengen advies van het Committee.

De Rekenkamercommissie hecht eraan op deze plaats te melden dat de gestelde vragen snel, adequaat en daarbij ook simpelweg 'prettig' van ambtelijke antwoorden zijn voorzien. Dit gegeven draagt bij aan het overwegend positieve beeld, dat de Rekenkamercommissie op basis van diverse contacten met betrekking tot de financiële beheersing binnen de gemeente Maasdriel heeft verkregen.

Onderwerp:

- Jaarrekening 2009

**

Vragen, antwoorden en advies

De Rekenkamercommissie heeft in de kern de volgende vragen gesteld, waarop de onderstaande antwoorden zijn verkregen en waarop de volgende adviezen zijn gebaseerd:

Rente

Gestelde vraag

Een element in de verklaring van het positieve verschil tussen het financieel resultaat 2009 en het resultaat, dat bij de 2e bestuursrapportage werd voorzien, is €399.000 uit hoofde van rente. In de jaarrekening staat dat 'Door ontwikkelingen op de geld en kapitaalmarkt, dit gerelateerd aan de interne rekenrente van 5%, €399.000 meer bespaarde rente is gerealiseerd dan geraamd.'. Ik begrijp dit niet: juist deze rente-ontwikkeling zou gedurende het jaar relatief nauwkeurig moeten kunnen worden voorspeld qua uitkomsten over het gehele jaar.

Verkregen antwoord

De bespaarde rente binnen de exploitatie (product Beleggingen) is aanzienlijk hoger dan begroot als gevolg van de volgende redenen:

- het feit dat er sprake was van een aanzienlijk financieringstekort, dat is aangevuld met kortlopende leningen tegen erg lage rentetarieven (gemiddeld ongeveer 0,5 %). Dus de werkelijke rentelasten waren behoorlijk lager dan geraamd;
- een hogere toegerekende rente aan de exploitatie over de stand van de reserves en voorzieningen per 1 januari. Deze stand was per januari werkelijk hoger dan geraamd.

Advies

Beide deelantwoorden doen niet af aan de realiteit achter de gestelde vraag, of zelfs versterken de vraag: het verwachte financieel resultaat over 2009 had, juist op het punt van de rente, veel eerder dan pas in de fase na de 2^e bestuursrapportage in positieve zin moeten worden bijgesteld. De raad had dan in een eerder en logischer stadium nadere keuzes rond het wel of niet inzetten van dit resultaat kunnen maken.

Wij adviseren de raad bij het college aan te dringen op het geven van een werkelijk actueel inzicht in het *verwachte* financieel resultaat over een begrotingsjaar, als dat materieel wordt beïnvloed door een post rente, die in de loop van het jaar onmiskenbaar een bepaalde ontwikkeling kent (die overigens ook negatief kan zijn).

Onderwerp:

- Jaarrekening 2009

**

Kasgeldlimiet

Gestelde vraag

Ik kan de becijfering van (de overschrijding van) de kasgeldlimiet, verwoord op pagina 87, niet relateren aan de toelichting op de balans. Waar is de aangegeven €4,5 miljoen primo 2009 op gebaseerd? Als er op 1 januari 2009 voor circa €9,5 miljoen kortlopende schulden uitstond, dan moet ik per dezelfde datum toch ergens €5 miljoen aan korte uitleningen zien? Op welk bedrag kan de netto-vlottende schuld per 31 december 2009 worden bepaald? Is een eventuele doorlopende overschrijding van de limiet gemeld aan de provincie en hoe is daarop gereageerd? Heeft de accountant aan dit punt aandacht besteed?

Verkrege antwoord

[Het genoemde bedrag aan kortlopende schulden per 1 januari 2009 is nader toegelicht, maar op de overige deelvragen is geen antwoord verkregen.]

Advies

De problematiek van de kasgeldlimiet is in de kern niet complex: een gemeente mag eenvoudigweg niet teveel vaste activa financieren met kortlopend geld. Vergelijk het met een eigen woning, die volledig met een lening met een looptijd van slechts één jaar is gefinancierd: de eigenaar van de woning realiseert op de korte termijn een rentevoordeel, maar loopt op een iets langere termijn een mogelijk aanzienlijk risico op een rentestijging.

De voorschriften inzake de kasgeldlimiet geven binnen gemeenten veel voer voor discussies over definities. Daarbij gebeurt het vaak dat een gemeente 'zomaar' een bepaling uit de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) overtreedt: daarin is een maximum aan de zogenoemde netto-vlottende schuld bepaald. Een dergelijke overtreding komt in het algemeen voort uit zeer positief bedoeld gemeentelijk handelen: er wordt optimaal gebruik gemaakt van de (thans) zeer lage rente op kortlopende leningen.

Wij adviseren de raad het college te vragen een informatienotitie over het gevoerde en nader te voeren treasurybeleid op te stellen, waarin specifiek op de problematiek van de wettelijke kasgeldlimiet wordt ingegaan. In voorkomend geval van een (dreigende) overtreding van de Wet FIDO is het vanzelfsprekend noodzakelijk dat de gemeente tijdig en gedocumenteerd contact met de provincie zoekt.

Onderwerp:

- Jaarrekening 2009

**

Bouwgronden

[Rond dit onderwerp is een specifieke vraag over tabel 10 in de jaarrekening gesteld. Daarop is een goed gedocumenteerd antwoord ontvangen. De gestelde vraag en het verkregen antwoorden komen mogelijk terug in een quick scan van de Rekenkamercommissie rond het thema Bouwgronden, die begin 2011 kan worden uitgevoerd.]

Actuele waarde

Gestelde vraag

Is de actuele waarde (taxaties, verzekerde waarde) van de diverse materiële vaste activa van de gemeente bekend? Zo ja, tot welk niveau in € is feitelijk sprake van stille reserves? Zo nee, waarom niet?

Verkregen antwoord

Het in kaart brengen van de zogenaamde stille reserves is nog een lastige klus omdat vanuit de voormalige gemeenten posten voorkomen binnen de MVA aangeduid als bijvoorbeeld 'Gronden algemeen', zonder dat er een specificatie bestaat. Team Financiën is momenteel bezig om via Geoweb (Kadaster en de waterschaps-aanslagen) al haar bezittingen in kaart te brengen. We trachten onze bezittingen te rubriceren in:

- gebouwd onroerend goed dat 'snel' verhandelbaar is;
- onderwijsgebouwen, waar we op korte termijn qua bestemming geen verandering verwachten;
- gemeentelijke gebouwen die wij vooralsnog zullen blijven gebruiken;
- voorraden grond mogelijk voor toekomstige bouwgrondexploitaties;
- overige gronden;
- bermen, wegen en sloten.

Daarna gaan we controleren hoe deze bezittingen voorkomen in onze MVA en welke waardeverschillen er bestaan en/of we met deze waardeverschillen wat moeten doen.

De verwachting bestaat dat deze exercitie niet echt veel op zal leveren. Het is uiteraard wel goed om een en ander goed in beeld te hebben.

Advies

De Rekenkamercommissie acht het verstandig de voortgang van de in het antwoord aangegeven werkzaamheden te volgen. Mogelijk c.q. hopelijk kan een deel van de uitkomsten ervan worden herkend in de jaarrekening over het jaar 2010. De Rekenkamercommissie adviseert de raad zich eind 2010 of begin 2011 op dit punt nader te laten informeren.

Rekenkamercommissie Maasdriel
2 juli 2010
Notitie voor gemeenteraad
Blad 5 van totaal 7 bladen

Onderwerp:

- Jaarrekening 2009

**

Weerstandsvermogen

Gestelde vraag

Paragraaf weerstandsvermogen: vreemd eigenlijk, dat op een cruciaal ankerpunt voor het (meerjarig) te voeren financiële beleid van de gemeente wordt teruggegrepen op een risico-inventarisatie van vier jaar terug. Mag ik de planning voor de update in 2010 ontvangen? Ik zou graag iets willen 'vinden' van zowel het proces als van de (in 2010 te leveren) uitkomsten.

Verkregen antwoord

De planning van de update is het vierde kwartaal 2010.

De risico inventarisatie betreft alle beleidsterreinen van de gemeente. Overigens heeft er wel jaarlijks een update plaatsgevonden voor zover dat relevant was. In 2010 is het de bedoeling de algehele inventarisatie en analyse tegen het licht te houden. Want naast de feitelijke inventarisatie vindt er een weging plaats naar een vijftal gevolgen van het risico, zoals financiële, sociale, fysieke of imago gevolgen. Verder wordt er een kansinschatting gemaakt. Deze score wordt vertaald in risico-euro's. Vervolgens vindt een afweging plaats op welke wijze deze risico-euro's kunnen worden gereduceerd.

Dat wat overblijft moet worden gedekt uit een aan te houden weerstandsvermogen.

Deze risico analyse is 'Maasdriel maatwerk', gebaseerd op risicoanalyse-methodieken van Deloitte en Eiffel.

Advies

De Rekenkamercommissie acht het noodzakelijk de bedoelde risico-analyse a-tempo uit te voeren, met specifieke aandacht voor (actuele, aanvullende) risico's rond de bouwgrondexploitaties. Het noodzakelijk geachte weerstandsvermogen, feitelijk de primaire pijler onder het meerjarig te voeren financieel beleid van de gemeente Maasdriel, is thans de facto slechts beperkt onderbouwd.

De raad moet beslist nog in 2010 actief worden geïnformeerd over de uitkomsten van de herziene risico-analyse, over het mede daarop te baseren bedrag aan noodzakelijk weerstandsvermogen en over het (eventuele) verschil tussen het noodzakelijke en het feitelijke weerstandsvermogen, inclusief scenario's hoe en op welke termijn van *feitelijk* naar *gewenst* kan worden gekomen.

Onderwerp:

- Jaarrekening 2009

**

Mutaties in reserves

Gestelde vraag

Begrijp ik het goed dat de raad het voorstel krijgt - dat waarschijnlijk in heel korte tijd tot besluitvorming moet leiden - om diverse stortingen in en onttrekkingen aan reserves goed te keuren, terwijl die in sommige gevallen sterk afwijken van de bedragen, die bij de 2e bestuursrapportage werden voorzien? Storting riolering, storting Sint-Antoniusstraat (even kort: waarom toevoegen aan de reserve, terwijl het weerstandsvermogen vooralsnog ruim voldoende lijkt), automatisering, personeel? Als niet-gedane onttrekking die inzake de reserve BCF: betekent dit dat een beleidsontwikkeling niet is doorgedaan, terwijl dat ten tijde van de 2e rapportage nog wel werd verwacht? Wordt de desbetreffende reserve in stand gehouden of (...)?

Verkregen antwoord

De gemeenteraad heeft in het verleden besloten om in bepaalde gevallen (riolering, wegen, automatisering) te werken met zogenaamde egalisereserves. De besluitvorming geldt dus voor meerdere jaren. De bedragen kunnen fluctueren, echter de werkwijze is door de gemeenteraad bepaald en hoeft dus niet opnieuw tot besluitvorming te komen.

Met betrekking tot de storting in het kader van de Sint-Antoniusstraat kan worden gemeld dat de gemeenteraad heeft besloten dat alle winsten en verliezen op bouwgrondexploitaties worden gemuteerd op de reserve Bouwgrondexploitatie.

Tot slot: er is niet onttrokken aan de reserve BCF omdat het jaarrekeningresultaat positiever is uitgevallen dan geraamd bij de 2e berap (begrotingstekort), reden waarom een dergelijke onttrekking niet nodig is gebleken.

Advies

Uit het hierboven weergegeven laatste deelantwoord blijkt, zoals dat in veel gemeenten gebeurt, dat het wel of niet onttrekken aan reserves mede wordt bepaald door het feitelijke resultaat voor eventuele onttrekkingen. Hoewel hiervoor diverse argumenten kunnen worden aangevoerd, is het in de kern niet zuiver: het gepresenteerde resultaat wordt in zekere zin gestuurd. Overigens is dit in alle openheid in de jaarrekening verwoord (blad 5, punt 12).

De Rekenkamercommissie adviseert de raad bij het college aan te dringen op een zodanige (tussentijdse) financiële informatievoorziening, dat nadrukkelijk het begrote, verwachte en gerealiseerde resultaat *voor* en *na* mutaties in de reserves kan worden beoordeeld.

Op basis daarvan kan de raad, als zich – zoals in 2010 – een materieel groter of juist kleiner dan verwacht resultaat aandient, in een completer en daarmee reëler perspectief beter en tijdiger afwegingen maken over de wijze, waarop een dergelijk resultaat wordt ingezet of gecompenseerd.

Rekenkamercommissie Maasdriel
2 juli 2010
Notitie voor gemeenteraad
Blad 7 van totaal 7 bladen

Onderwerp:

- Jaarrekening 2009

**

Als de raad die afwegingen kan maken in het licht van het te voeren beleid rond het weerstandsvermogen, dat zoals eerder vermeld moet worden gezien als de voornaamste pijler onder het brede financiële beleid van de gemeente, dan is een echte stap gezet. Naar het oordeel en inzicht van de Rekenkamercommissie kan en moet op dit punt nog beslist in 2010 voortgang worden geboekt.

**

Maasdriel-Culemborg
Frank Hordijk